

bh p

BEZPEČNOST
A HYGIENA PRÁCE

**Novela zákona o ochraně
veřejného zdraví**

**Nový zákon o prevenci
závažných havárií**

**Pracovní úraz, pracovní cesta
a cesta do zaměstnání**

měsíčník
ročník 65
11/2015

- ▶ **Vydává:**
Wolters Kluwer, a. s.
www.wolterskluwer.cz
- ▶ **Šéfredaktor:**
Petr Řezníček
tel.: 246 040 467
e-mail: bhp@wolterskluwer.cz
- ▶ **Adresa:**
Wolters Kluwer, a. s.
BHP
U Nákladového nádraží 6
130 00 Praha 3
tel.: 246 040 444
fax: 246 040 401
IČ: 63077639
- ▶ **Předplatné a distribuce:**
www.wolterskluwer.cz/obchod
predplatne@wolterskluwer.cz
tel.: 246 040 400
- ▶ **Inzerce:**
Iva Suchnová, tel.: 603 826 764
- ▶ **Sazba:**
Monika Svobodová
- ▶ **Tisk:**
SERIFA, s. r. o.
Jinonická 80, Praha 5
Nevyžádané příspěvky
nevracíme. Za správnost údajů
uvedených v článcích odpovídají
jejich autoři.
Podávání novinových zásilek
schváleno Českou poštou, s. p.,
Odštěpný závod Přeprava,
č. j.: 1137/96 ze dne 12. 3. 1998
ISSN 0006-0453 Index 48 104
Registrováno MK ČR pod č. E 715
Roční předplatné činí 1 345 Kč
(1 547 Kč včetně DPH,
poštovního a balného).
Všeobecné obchodní podmínky
viz <http://j.mp/obchodni-podminky>.
Předáno do tisku dne 11. 11. 2015
© Wolters Kluwer, a. s., 2015

Časopis je dostupný
také v systému ASPI.

Novela zákona o ochraně veřejného zdraví

JUDr. Zdena Krýsová

2

Pod číslem 267/2015 Sb. byla vyhlášena jedna z rozsáhlejších novel zákona o ochraně veřejného zdraví, která nabývá účinnosti dnem 1. prosince 2015. Zákon o ochraně veřejného zdraví upravuje i menší část povinností zaměstnavatelů na úseku ochrany zdraví při práci, pro které je společné, že je v nich obsažen veřejnoprávní prvek (navazují na výkon veřejné správy orgány ochrany veřejného zdraví).

Změna vyhlášky č. 432/2003 Sb. od 1. října 2015

Bc. Pavla Motyčková

9

Nový zákon o prevenci závažných havárií

Ing. Martina Pražáková

10

Pracovní úraz, pracovní cesta a cesta do zaměstnání

JUDr. Petr Bukovjan

14

Karta BOZP pro profesi: Pracovník v sociálních službách

Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví, z.ú.

15

Pracovní poměr na dobu určitou a výsledky činnosti SÚIP za měsíc září 2015

Mgr. Ivona Foltisová

21

Psychosociální rizika při práci IX. – Role v organizaci

PhDr. Ludmila Kožená, MUDr. Vladimíra Lipšová,

Mgr. Kateřina Janošová

23

Výsledky 3. ročníku soutěže Profesionál BOZP

Mgr. Alena Horáčková

26

Soudní znalectví v oboru bezpečnosti práce a požární ochrany, 4. část

Dr. Ing. Jana Maturová, LL.M., Ing. Bc. Miroslav Valta, MBA

28

Právní předpisy

32

Soudní znalectví v oboru bezpečnosti práce a požární ochrany, 4. část

Dr. Ing. Jana Maturová, LL.M.,

soudní znalkyně v oboru bezpečnost práce, požární ochrana a chemické látky, 1. místopředsedkyně komory soudních znalců ČR, sekce BOZP a PO

Ing. Bc. Miroslav Valta, MBA,

soudní znalec v oboru bezpečnost práce a požární ochrana, Kanceláře znalkyně Dr. Maturové

Trestní odpovědnost znalce

O znalectví, a zejména o obor bezpečnost práce, je v České republice nebyvalý zájem jak ze strany soukromých osob, tak i institucí a organizací. K našim minulým příspěvkům jsme obdrželi velké množství dotazů a žádostí o pomoc se jmenováním znalcem. Bohužel, i když uchazeč o znalectví splňuje všechny požadavky stanovené zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, jmenován s největší pravděpodobností nebude, protože náš stát má v oboru bezpečnost práce a požární ochrana znalců dostatek. Mnozí znalci nejsou ani dostatečně využíváni a během několika let nevypracovali žádný znalecký posudek.

Být znalcem je spíše „profesní hrdost“, protože podmínky, za kterých znalec vypracovává znalecký posudek pro „stát“, jsou velmi demotivující jak časově, emočně, tak i finančním ohodnocením. V hodný kandidát na znalce musí být nejen odborně zdatný ve znaleckém oboru a oblastech souvisejících jako je např. právo, ale musí mít i výbornou psychickou odolnost, aby byl schopen své závěry obhájit před soudcem, státním zástupcem a obhájci (advokáty). Na nedostatečné pohotovosti, vyrovnanosti, přesvědčivosti a rychlosti argumentace znalce, mnoho posudků neuspělo. Zjednodušeně řečeno slovy advokáta známé advokátní kanceláře „On sice vypracoval celkem obstojný posudek, ale stál u soudu jako trdlo a protistrana nám ho úplně rozstřílela“.

Znalec požívá v obecné rovině i zvýšené trestní ochrany před vraždou, ublížením na zdraví, mučením, vydíráním, nebezpečným vyhrožováním a poškozováním cizí věci. Na druhou stranu jsou na něj v tomto směru kladeny i jisté požadavky řádného výkonu znalecké činnosti. Pokud by podal nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek, mohl by být potrestán trestem odnětí svobody až na dva roky nebo zákazem činnosti. Podobně může být potrestán i za zamlčování podstatných okolností nebo za uvádění nepravd o nich.

Trestní odpovědnost znalce je stanovena především v základním právním předpise, a to zákoně o znalcích a tlumočnících, v části Přestupky (§ 25a). Obecně je známo a má se za to, že znalec bude vykonávat svou činnost řádně, svědomitě, ve stanovené lhůtě a v souladu s dobrými mravy. Za porušení povinností stanovených v zákoně, může být znalci uložena pokuta v rozmezí od 50 000 do 100 000 Kč.

Trestní odpovědnost znalce podle trestního zákoníku

Méně známá je již skutečnost, že znalec má i trestní odpovědnost podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v platném znění, a to v ustanovení § 346. Pokud znalec podá křivou výpověď nebo nepravdivý znalecký posudek, může být potrestán až odnětím svobody. Jedná se o následující případy:

- (1) *Kdo jako znalec podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.*
- (2) *Kdo jako svědek nebo znalec před soudem nebo před mezinárodním soudním orgánem, před notářem jako soudním komisařem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*
  - a) *uvede nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, nebo*
  - b) *takovou okolnost zamlčí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.*
- (3) *Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,*
  - a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo*

b) spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.

V praxi jsou známy dva rozsudky Nejvyššího soudu, které jsou závazné pro nižší soudy, kdy znalec odpovídá za škodu, která vznikla účastníkovi řízení. Poškozená strana se tedy může domáhat náhrady škody podáním žaloby u obecného soudu. Právo na náhradu škody se promlčí za tři roky a pokud jde o škodu způsobenou úmyslně, je promlčecí lhůta 10 let. Příkladem jsou výňatky rozsudků Nejvyššího soudu ČR:

„Soudem ustanovený znalec, který vypracoval chybný znalecký posudek, odpovídá za škodu, která vznikla účastníkovi řízení tím, že mu soud na základě tohoto posudku přiznal nižší plnění.“¹

„Ustálená judikatura vychází ze závěru, že v případě, kdy posudek znalce ustanoveného soudem posloužil jako jeden z důkazů v soudním řízení, které vyústilo ve vydání soudního rozhodnutí ukládajícího povinnost k peněžitému plnění, je za předpokladu vadnosti znaleckého posudku dána příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti na straně znalce a škodou vzniklou účastníkovi takového řízení tím, že mu soud přiznal nižší plnění.“²

Trestní odpovědnost znalce a svědka

Ve své praxi jsme se setkali s názorem, proč jsou znalci nazýváni soudními znalci, i když v dnešní době zpracovávají posudky převážně pro soukromou sféru nebo pro kriminální policii či státní zastupitelství v trestním řízení. Tuto skutečnost musíme potvrdit, neboť přímo soudem jsme byli jako znalci osloveni pouze několikrát. Je pravdou, že posudek znalce, pokud je zahájeno soudní řízení, slouží soudům jako důkaz nebo jeden z důkazů.

Neméně pozoruhodným jevem jak šetřit státní peníze, je vyslechnutí znalce u soudu jako svědka. V praxi to znamená, že je-li vyslýchán znalec, který vypracoval znalecký posudek pro stranu obhajoby, může soud přistoupit podle ustanovení § 101 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení, k jeho výslechu jako svědka.³

Výslech svědka

§ 101

(1) Před výslechem svědka je třeba vždy zjistit jeho totožnost, jeho poměr k obviněnému, poučit jej o právu odepřít výpověď, a je-li toho třeba, též o zákazu výslechu, nebo o možnosti postupu podle § 55 odst. 2, jakož i o tom, že je povinen vypovědět úplnou pravdu a nic nezamlčet. Dále musí být poučen o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi. Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než patnáct let, je třeba ji poučit přiměřeně jejímu věku.

(2) Na počátku výslechu musí být svědek dotázán na poměr k projednávané věci a ke stranám a podle potřeby též na jiné okolnosti významné pro zjištění jeho hodnověrnosti. Výslech svědka se koná tak, aby poskytl pokud možno úplný a jasný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, které svědek vnímal svými smysly. Svědkovi musí být dána možnost, aby souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl okolnosti jím uváděné. Při výslechu je nutno šetřit jeho osobnost, zejména pokud jde o jeho osobní údaje a intimní oblast.

(3) Svědkovi mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů. Otázky směřující do intimní oblasti vyslýcháného svědka, zejména jestliže jde o osobu poškozenou trestným činem, lze klást jen, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, zvláště šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech opakovat; jejich formulaci je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu svědka. Svědkovi nesmějí být kladeny otázky, v nichž by byly obsaženy klamavé a nepravdivé okolnosti nebo okolnosti, které se mají zjistit teprve z jeho výpovědi.

Znalec, který je vyslýchán jako svědek, má nárok pouze na svědecké podle ust. § 104, cit. zákona, a protože není přibrán jako znalec dle ust. § 105, ani vyslýchán jako znalec, nemá nárok na znalečné dle ust. § 11 odst. 2 zákona o trestním řízení.

Pokud jde o vlastní svědeckou výpověď, musí být i svědkovi/znalci, který zpracoval znalecký posudek pro obhajobu,

¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky: Judikatura. In: 2008. Nejvyšší soud České republiky, 2008, 30. července 2008, 25 Cdo 883/2006. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/25Cdo883/2006>

² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky: Judikatura. In: 2014. Nejvyšší soud České republiky, 2014, 26.02.2014, 25 Cdo 2706/2012. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/25Cdo2706/2012>

³ Československá socialistická republika. Zákon: O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 1961. Národní shromáždění Československé socialistické republiky, 1. 1. 1962, č. 141/1961 Sb. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=141&r=1961>

dána nejprve možnost, aby při výslechu vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl o okolnostech, které uvádí. Znalec vyslechnutý jako svědek u soudu převážně uvede, že skutečnosti, které posuzoval, se dozvěděl z trestního spisu, který prostudoval u soudu, nebo z jeho kopie, kterou obdržel od obhájce obžalovaného. Tím dokladuje soudu, že neexistují zákonné důvody pro jeho protokolární svědecký výslech, nýbrž jen pro výslech znalce. Bohužel touto skutečností se soud nezbývá, přestože může podle ust. § 105, cit. zákona, znalce přibrat k objasnění skutečností a provést jeho výslech podle ust. § 108 zákona o trestním řízení.

Za své praxe jsme se setkali s tím, že v jedné trestní věci jsou předloženy dvěma a více stranami řízení různé posudky, které mohou být zcela nebo částečně odlišné. Nejčastěji poškozená strana předloží znalecký posudek, který vychází z obžaloby a ztotožňuje se s ní, a naopak obhajoba doloží posudek jiného znalce, který vyznívá ve prospěch protistrany. V takovém to případě je navržen ze strany státního zástupce výslech všech znalců, aby si soud utvořil svůj názor na posuzovaný případ. Obdobně jako v právu Spojených států amerických většinou vítězí nejpřesvědčivější znalec.

■ Trestní odpovědnost znalce podle nového občanského zákoníku

Velmi kritizovaný nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb. (dále NOZ), platný od 1. 1. 2014, mimo jiné uvádí ve svých ustanoveních zejména důležité povinnosti a odpovědnosti i pro znalce:⁴

§ 5

(1) *Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.*

(2) *Proti vůli dotčené strany nelze zpochybnit povahu nebo platnost právního jednání jen proto, že jednal ten, kdo nemá ke své činnosti potřebné oprávnění, nebo komu je činnost zakázána.*

Dále pokračuje NOZ v Pododdílu 2

§ 2950

Škoda způsobená informací nebo radou

Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.

Z hlediska odborníků, mezi něž lze zcela nepochybně řadit i znalce, se rada posuzuje podle výše uvedeného ustanovení. Pokud odborník poskytne informaci či radu neúplnou, nesprávnou či škodlivou, naplní tím jeden ze znaků povinnosti k náhradě takto způsobené škody. Zákon totiž spojuje povinnost k náhradě škody jen s tím případem, kdy byla rada či informace poskytnuta za odměnu a v rámci výkonu profese. V tomto směru tedy nezbyvá než vyčkat, jakým způsobem bude toto ustanovení vyloženo soudy. Ve své praxi jsme prozatím neznamenali žádnou změnu ve vztahu poskytnutí neodborné rady, a mnozí „odborníci“ tak i nadále poskytují různé kvalitní rady či stanoviska bez ohledu na platnost NOZ.

Rozhodující je i dílčí procesní aspekt, jenž v této souvislosti vyvstává do popředí. Obecně totiž samozřejmě platí, že ten, kdo něco tvrdí, je povinen to také dokázat, avšak v případě tzv. negativních skutečností (tvrzení, že se to či ono nestalo), je naopak na druhé straně, aby prokázala existenci takovéto skutečnosti. Vztaheno na problematiku expertní odpovědnosti jde o to, že popřeli osoba, že jí byla ta či ona rada či informace poskytnuta, bude na znalci, aby poskytnutí takové rady či informace prokázal, což nemusí být snadné.

Na základě dosavadních zkušeností se jeví ustanovení nového občanského zákoníku jako doporučení expertní rady nebo informace neposkytovat. To je ovšem přístup v našem oboru nemožný, jenž z mnoha důvodů není aplikovatelný. Nicméně i když se expertní odpovědnost zdá právě v případě znalců jako nejvíce riziková, nelze přehlížet i řečenou rovinu odpovědnosti neodborníků, vydávajících se za osoby zkušené v BOZP a PO. Tato povinnost totiž není omezena jen na neodborníky, nýbrž se vztahuje i na odborníky, kteří poskytli nesprávnou, neúplnou či škodlivou radu či informaci bezúplatně, avšak vědomě.

Svým pojetím se tak nesprávná či neúplná rada od profesionála – znalce dostává na úroveň porušení zákona.

⁴ Česká republika. Zákon: Občanský zákoník. In: 2012. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 1. 1. 2014, č. 89/2012 Sb. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2012&cz=89>

V případě náhrady škody způsobené profesionálem – znalcem jde však zákon ještě dále a v ust. § 2953 NOZ nepřipouští snížení náhrady z důvodů zvláštního zřetele hodných, jako například jak ke škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům škůdce i poškozeného:

§ 2953

Snížení náhrady

(1) Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží. Vezme přitom zřetel zejména na to, jak ke škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i k poměrům poškozeného. Náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena úmyslně.

(2) Odstavec 1 se nepoužije, způsobil-li škodu ten, kdo se hlásil k odbornému výkonu jako příslušník určitého stavu nebo povolání, porušením odborné péče.

Promlčecí lhůta práva na náhradu škody je stejná jako dosud, a to 10 let, avšak nejedná se již o lhůtu subjektivní, ale objektivní (dosud platila tříletá objektivní a desetiletá subjektivní lhůta). V případě úmyslné škody nebo újmy bude platit dokonce lhůta 15 let od vzniku škody nebo způsobené újmy.

Podobnou úpravu odpovědnosti za škodu měl také velmi podrobný **Všeobecný občanský zákoník rakouský** č. 946/1811 ř. z., ze dne 1. června 1811, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1925, zejména pak ustanovení § 1300:

O škodě se zaviněním

§ 1295

Každý jest oprávněn žádati na škůdci náhradu škody, kterou mu způsobil zaviněním; nechť škoda byla způsobena přestoupením povinnosti smluvní či bez vztahu k nějaké smlouvě.

I ten, kdo způsobí úmyslně škodu způsobem, přičítám se dobrým mravům, odpovídá za ni; stalo-li se to však při výkonu práva, jen tehdy, když poškození jiného bylo patrně účelem výkonu práva.

§ 1296

V pochybnosti platí domněnka, že škoda vznikla bez zavinění jiné osoby.

§ 1297

Platí však také domněnka, že každý, kdo má užívání rozumu, je schopen takového stupně píle a pozornosti, jakého může být použito při obyčejných schopnostech. Kdo tohoto stupně píle nebo pozornosti opomene, při činech, jimiž nastává zkrácení práv jiného, je vinen nedopatřením.

§ 1298

Kdo předstírá, že mu ve splnění jeho smluvního nebo zákonného závazku bez jeho zavinění bránila překážka, tomu náleží důkaz.

Zvláště

a) znalců,

§ 1299

Kdo se veřejně hlásí k úřadu, k umění, k živnosti nebo řemeslu; nebo kdo bez nutnosti dobrovolně převezme jednání, jehož provedení vyžaduje zvláštních uměleckých znalostí nebo neobyčejné píle, dává tím najevo, že důvěřuje své nutné píli a potřebným neobyčejným znalostem; musí tedy státi za jejich nedostatek. Věděl-li však ten, kdo mu jednání svěřil, o nezkušenosti jeho; nebo mohl-li při obyčejné opatrnosti věděti, je zároveň posléze uvedený vinen nedopatřením.

§ 1300

Znalec jest i tehdy zodpovědný, uděl-li nedopatřením za odměnu škodlivou radu v záležitostech svého umění nebo vědy. Kromě tohoto případu ručí rádce jen za škodu, kterou jinému způsobil udělením rady vědomě.

nebo b) několika účastníků.

§ 1301

Za škodu způsobenou protiprávně může být zodpovědnou několik osob, když k ní přispěly společně, bezprostředním nebo prostředčným způsobem, sváděním, hrozbou, rozkazováním, pomáháním, zatajením apod.; nebo i jen opomenutím zvláštního závazku, zameziti zlo.

§ 1302

V takovém případě každý, zakládá-li se poškození na nedopatření a lze-li podíly určit, zodpovídá jen za škodu způsobenou svým nedopatřením. Byla-li však škoda způsobena úmyslně; nebo nelze-li určit podíly jednotlivců na poškození; ručí všichni za jednoho a jeden za všechny. Tomu však, kdo škodu nahradil, zůstává vyhrazeno zase žádati náhradu na ostatních.

Předpokládá se, že pokud bude poškozený vymáhat škodu po škůdci v současné době, použije právní úpravu ČR, která bude pro něho výhodnější. V případě škody způsobené znalcem to bude jistě právě NOZ.

POUŽITÉ ZDROJE

1. Interní materiály Kanceláře zalkyně Dr. Ing. Jana Maturové, LL.M.
2. Interní materiály firmy PYROKONTROL trading and consulting.
3. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
5. Všeobecný občanský zákoník rakouský, č. 946/1811 ř. z., ze dne 1. června 1811.